

Aan: de gemeenteraad

Vergadering: 18 december 2017

Onderwerp: Richtinggevend kader toekomst accommodaties/voorzieningen gemeente Beesel

Agendapunt:

STATUS RAADSVORSTEL

Vanuit de visie *Blij in Beesel*, de Burgerpeiling van mei 2016, de uitkomsten van de inventarisatie *Blijvend Voorzien* en de resultaten van het traject *De toekomstgerichte vereniging* wordt voorgesteld in te stemmen met de volgende richtlijnen als leidraad voor een nieuwe visie en werkwijze op het gebied van voorzieningen / accommodaties:

1. Handhaving van maatschappelijke accommodaties is geen doel op zich. Maatschappelijke accommodaties moeten bijdragen aan maatschappelijke doelen, zoals het samenbrengen van inwoners, zorg en/of het bevorderen van meer bewegen.
2. Accommodaties die financieel ondersteund worden door de gemeente moeten multifunctioneel, duurzaam, toegankelijk en geschikt zijn voor meerdere gebruikersdoelgroepen. Dat is vooral van belang met het oog op de vergrijzing, de krimp en de individualisering van de samenleving. We stimuleren verenigingen die hierin nieuwe activiteiten ontplooiën.
3. Bij nieuwe initiatieven zoeken we samen met initiatiefnemers aansluiting bij bestaande initiatieven en activiteiten. We hanteren hierbij maatwerk. Uitgangspunt is dat we met gemeentelijke middelen geen aanvulling / uitbreiding van de maatschappelijke accommodaties faciliteren.
4. Initiatieven van onderop, die aansluiten bij Blij in Beesel, worden gestimuleerd. Om in aanmerking te komen voor ondersteuning is een voorwaarde dat deze initiatieven toekomstbestendig zijn.

Deze richtlijnen vallen onder de basisgedachte dat verenigingen en de gemeenschap aan zet zijn. We willen als gemeente Beesel, met de uitgangspunten van Blij in Beesel in de hand, een partner zijn bij initiatieven, maar geven nadrukkelijk de ruimte aan de kennis en expertise binnen de gemeenschap en verenigingen.

1. Aanleiding

In 2015 luidde een van de conclusies van het bestuurskrachtonderzoek dat er een visie nodig is over het maatschappelijke accommodaties in Beesel. Maatschappelijke accommodaties zijn terreinen en gebouwen met een publieke functie in de sportsector, de zorg, welzijn, onderwijs en cultuur.

Daartoe is een uitgebreide dialoog aangegaan met de inwoners en het verenigingsleven. Als bouwstenen voor die nieuwe visie dienen onder meer de notitie *Blij in Beesel*, de Burgerpeiling van mei 2016, de uitkomsten van de inventarisatie *Blijvend Voorzien* met verenigingen en gebruikers van accommodaties, de resultaten van het onderzoek *De toekomstgerichte vereniging* en contact in het zogenaamde Verenigingscafé.

Uitkomst van al die trajecten is dat Beesel beschikt over voldoende maatschappelijk vastgoed en dat de staat van onderhoud van die accommodaties redelijk tot goed is. De maatschappelijke voorzieningen in Beesel worden echter de komende jaren geconfronteerd met demografische en maatschappelijke ontwikkelingen.

Als bijlagen bij dit voorstel zijn opgenomen:

- Bijlage 1: een informatief boekje naar aanleiding van het traject met verenigingen;
- Bijlage 2: het richtinggevend kader voor de toekomst van accommodaties / voorzieningen in de gemeente Beesel;
- Bijlage 3: een infographic om de kern van het richtinggevendkader weer te geven;
- Bijlage 4: een raadsinformatiebrief met daarin de nadere duiding van een viertal zaken naar aanleiding van de commissievergadering van 4 december 2017
- Bijlage 5: behorende tot de raadsinformatiebrief: een overzicht uit de begroting 2018-2021 met de budgetten voor subsidies en onderhoud in relatie tot de accommodaties in de gemeente Beesel.

Individualisering

Net als in de rest van Nederland is ook in onze gemeente sprake van vergrijzing van de bevolking. Op termijn krimpt het aantal inwoners. Bovendien gaat ook de individualisering van de samenleving niet aan de gemeente Beesel voorbij. Een individualisering die ertoe leidt dat mensen minder betrokken zijn bij het verenigingsleven specifiek en de samenleving in het algemeen.

Beide ontwikkelingen zorgen voor een daling van het aantal vrijwilligers en leden bij verenigingen. In de gemeente Beesel wacht verenigingen een terugloop van gemiddeld vijftien procent, zo luiden de prognoses. Een deel van de verenigingen geeft aan nu al veel moeite te hebben het ledenbestand op peil te houden. Zie hiervoor bijlage 1, het boekje met de opbrengst uit het traject toekomstbestendige vereniging. Hiervoor is de module dokter krimp toegepast op de huidige ledenaantallen van verenigingen. LET WEL: dit betreft een prognose op basis van de huidige situatie en bij onveranderd beleid bij de vereniging zelf.

Zowel inwoners als verenigingen hebben, ook in de burgerpeiling, nadrukkelijk aangegeven de huidige voorzieningen in de kernen Reuver, Beesel en Offenbeek te willen handhaven. Hiervoor zijn voldoende kansen.

Afwachten

Daarvoor zijn maatwerk, nieuwe vormen van samenwerking, meer eigen verantwoordelijkheid en initiatief van verenigingen en slim en effectief gebruik van terreinen en accommodaties nodig. Participatie en gedeelde verantwoordelijkheid dus.

Afwachten en achterover leunen is geen optie. Op termijn wacht dan onvermijdelijk het scenario van nog meer overcapaciteit, sluitingen en financiële tekorten. Door nu nadrukkelijker de samenwerking aan te gaan, kunnen verenigingen en de gemeente er samen voor zorgen dat de leefbaarheid in de kernen van de gemeente Beesel met een passend aanbod voorzieningen van hoog niveau blijft.

2. Uitgangssituatie en doelstelling

De maatschappelijke accommodaties in de gemeente Beesel bestaan uit 31 terreinen en gebouwen. Offenbeek heeft dertien voorzieningen, Reuver tien en de kern Beesel kent acht accommodaties. De staat van onderhoud van deze accommodaties levert geen kopzorgen op en is redelijk tot goed, net als de bereikbaarheid.

De inwoners van de gemeente Beesel zijn tevreden over het aanbod van voorzieningen. Met name onderwijs, zorg en sport scoren prima met gemiddeld meer dan 80 procent, zo wijst de Burgerpeiling uit.

Uit de inventarisatie van het aanbod van maatschappelijke accommodaties, blijkt echter dat er inmiddels sprake is van de eerste overcapaciteit. Denk hierbij aan tennisbanen en voorzieningen voor het welzijnswerk en maatschappelijke functies. Alleen al De Schakel zou voor dit laatste voldoende zijn voor onze gemeente.

Meerwaarde

Daarom is het noodzakelijk dat gemeente en verenigingen/gebruikers van maatschappelijke accommodaties hand in hand als partners gaan optreden. Met gedeelde verantwoordelijkheid en vooral het besef dat instandhouding van accommodaties en terreinen geen doel op zich is, maar dat alleen de maatschappelijke meerwaarde telt.

Uit het benchmarkonderzoek naar het aanbod van maatschappelijk vastgoed in andere gemeenten blijkt dat in Beesel nu al forse scheefgroei zit in de beschikbare ruimte in met name de sector welzijn. Voor die activiteiten is gemiddeld 70 vierkante meter per duizend inwoners beschikbaar. Om in de pas te lopen met andere gemeenten zou dat voor Beesel met 13.400 inwoners een aanbod van 938 vierkante meter betekenen. Alleen De Schakel in Reuver biedt al een capaciteit van 900 vierkante meter.

Het verenigingsleven in Beesel beseft ook dat alleen met een gezamenlijke en slimme aanpak het voorzieningenaanbod op peil kan blijven. De eerste stappen zijn inmiddels al gezet. Zo is Sport- en Spelcentrum De Solberg niet alleen meer een plek voor voetbal- en korfbal, maar is er ook ruimte voor jeu de boules, beugelen, wandelen en bootcamp. Een uitbreiding van het activiteitenpakket staat alweer op stapel. De Solberg is met die multifunctionele aanpak uitgegroeid tot een voorziening voor een brede groep inwoners en een constante toestroom bezoekers.

Cruciaal

Uitgangspunt blijft dat er in de kernen van de gemeente Beesel voldoende maatschappelijke accommodaties blijven voor sport, cultuur, welzijn, zorg en onderwijs. Dat is van cruciaal belang voor de leefbaarheid en het sociale klimaat in Reuver, Beesel en Offenbeek. We hechten belang aan het behoud van de identiteit van de drie kernen maar we willen kansen voor samenwerking binnen de verschillende kernen niet uit het oog verliezen en bespreekbaar maken.

Een belevend Beesel is het toekomstbeeld van onze gemeente, zoals dat samen met onze inwoners is geschetst in de visie *Blij in Beesel*. Die beleving op het terrein van sport, cultuur, recreatie en evenementen is alleen mogelijk met voldoende accommodaties om mensen samen te brengen en Beesel te laten beleven. Daarvoor is het noodzakelijk dat die accommodaties voldoende benut worden en daarmee ook betaalbaar blijven.

Doelstelling

De gemeente Beesel wil samen met het verenigingsleven en andere gebruikers van maatschappelijke accommodaties naar een aanbod en gebruik van voorzieningen waarmee de leefbaarheid en het sociale klimaat in de kernen is gegarandeerd. Alle inwoners kunnen meedoen aan activiteiten en kunnen Beesel volop beleven. Er is geen overcapaciteit meer in het aanbod voorzieningen en daar zorgen we samen met inwoners, gebruikers, verenigingen en partners voor. Accommodaties voorzien in een duidelijke behoefte en worden goed benut. Bij nieuwe ontwikkelingen houden we rekening met overcapaciteit die er is. We waken voor overcapaciteit bij nieuwe ontwikkelingen.

Die accommodaties moeten duurzaam, toegankelijk en vooral ook multifunctioneel zijn. Voorzieningen die geschikt zijn voor meerdere gebruikers en meerdere activiteiten. De identiteit van- en het aanbod in de afzonderlijk kernen staat daarbij centraal. Het maatschappelijk vastgoed moet betaalbaar blijven. We doen als gemeente Beesel daarbij wat nodig is en wat werkt, nu en in de toekomst. Zowel gemeente als verenigingen en overige gebruikers van het maatschappelijk vastgoed oordelen dat daarbij maatwerk nodig is.

Initiatieven

Bij dat toekomstbeeld en die nieuwe samenwerking passen vooral ook initiatieven vanuit de samenleving. Zeker als daarbij veel vrijwilligersinzet aan te pas komt, zal de gemeente die initiatieven stimuleren en steunen vanuit haar faciliterende rol. Die initiatieven moeten wel passen binnen het wensbeeld van een voorzieningenaanbod dat door efficiënt en slim gebruik past als een maatkostuum. Partners die aankloppen met nieuwe maatschappelijke activiteiten moeten daartoe een goed plan opstellen waaruit blijkt hoe invulling gegeven wordt aan toekomstige ontwikkelingen zoals krimp.

Trots

De gemeente is trots op het voorzieningenpakket dat de afgelopen decennia dankzij de inzet van verenigingen en vele honderden vrijwilligers is gerealiseerd. Het college van Burgemeester en Wethouders voelt er dan ook niets voor om strenge regels en starre voorschriften te hanteren als het gaat om de toekomst van onze maatschappelijke accommodaties. De gemeente wil structureel de dialoog voeren met verenigingen om samen te zorgen voor het behoud van het juiste aanbod voorzieningen. Daarbij maakt de gemeente graag gebruik van de kennis en expertise van het verenigingsleven en de gemeenschap.

3. Rol gemeente en visie en strategie participatie

Voor die dialoog met de gebruikers van maatschappelijke accommodaties introduceert de gemeente algemene richtlijnen, die volop ruimte bieden voor maatwerk.

De basisgedachte voor het handelen van de gemeente Beesel is dat de gemeenschap en verenigingen aan zet zijn. We willen als gemeente Beesel, met de uitgangspunten van Blij in Beesel in de hand, een partner zijn bij initiatieven, maar geven nadrukkelijk de ruimte aan de kennis en expertise binnen de gemeenschap en verenigingen.

We formuleren richtlijnen als leidraad voor een nieuwe visie en werkwijze op het gebied van voorzieningen / accommodaties (zie hiervoor [bijlage 2](#)):

1. Handhaving van maatschappelijke accommodaties is geen doel op zich. Maatschappelijke accommodaties moeten bijdragen aan maatschappelijke doelen, zoals het samenbrengen van inwoners, zorg en/of het bevorderen van meer bewegen.
2. Accommodaties die financieel ondersteund worden door de gemeente moeten multifunctioneel, duurzaam, toegankelijk en geschikt zijn voor meerdere gebruikersdoelgroepen. Dat is vooral van belang met het oog op de vergrijzing, de krimp en de individualisering van de samenleving. We stimuleren verenigingen die hierin nieuwe activiteiten ontplooiën.
3. Bij nieuwe initiatieven zoeken we samen met initiatiefnemers aansluiting bij bestaande initiatieven en activiteiten. We hanteren hierbij maatwerk. Uitgangspunt is dat we met gemeentelijke middelen geen aanvulling / uitbreiding van de maatschappelijke accommodaties faciliteren.
4. Initiatieven van onderop, die aansluiten bij Blij in Beesel, worden gestimuleerd. Om in aanmerking te komen voor ondersteuning is een voorwaarde dat deze initiatieven toekomstbestendig zijn.

Deze richtlijnen passen in het streven van de gemeente om als partner te opereren in een vitale en zelforganiserende gemeenschap. Met flexibiliteit, en oog en oor voor ontwikkelingen in de samenleving. Dat vereist een permanente dialoog met maatwerk. De rol van de gemeente die vooraf beslist en het proces bepaalt, is verleden tijd.

Elk initiatief zal daarmee telkens weer via maatwerk beoordeelt en gewogen moeten worden. De discussie over een initiatief is daarmee nog een meer een zaak van ons #gewoonsamen geworden.

4. Toelichting

Uit de dialoog met het verenigingsleven komt naar voren dat de verenigingen instemmen met het principe dat handhaving van stenen geen doel op zich is. Als de kwaliteit van de voorzieningen dat vergt, zijn verenigingen bereid mee te denken over zaken als multifunctionaliteit, toegankelijkheid, etc.

Het streven naar duurzaamheid van de accommodaties wordt ook omarmd door de verenigingen. Maar dan wel in samenwerking tussen gemeente en het verenigingsleven. Verenigingen kunnen daar niet alleen (financieel) voor verantwoordelijk worden gesteld.

Het verenigingsleven is Beesel schaarst zich ook achter het principe van maatwerk. Voorwaarde is wel dat er optimale transparantie is over de aard en de mate van subsidieverstrekking.

De verenigingen onderschrijven dat een eigen accommodatie een toekomstvisie vergt om nieuwe overcapaciteit te voorkomen. Ook staan ze open voor het multifunctioneel gebruik van hun accommodatie door derden. De overcapaciteit die zich al manifesteert blijkt daarvoor vaak al een sta-in-de-weg.

Verantwoordelijkheid

De gemeente heeft zelf ook maatschappelijk vastgoed in eigendom. Sporthal De Schans, de basisscholen, de gymzalen en het zwembad zijn daar voorbeelden van.

Als het gaat om onderwijs valt dat vastgoed onder de wettelijke taken van de gemeente.

Accommodaties die opereren zonder gemeentelijke ondersteuning, moeten op eigen kracht opereren als onderdeel van de vitale en zelforganiserende samenleving.

Ook in de gemeente Beesel verandert het decor. De overheid geeft ruimte aan de burger. Het initiatief komt meer en meer bij de inwoners te liggen en zij nemen ook steeds meer initiatief. De gemeente wil loslaten, ondersteunen en vertrouwen in de kennis van de inwoners. Dat vergt een andere werkwijze en houding van de gemeente, maar ook van de partners. Dat betekent hand in hand aan de slag om te leren en te ontwikkelen, te improviseren en te experimenteren. Dat kan alleen slagen als partijen elkaar beschouwen als volwaardige partners. Ook op de markt van het maatschappelijk vastgoed. Ook hier geldt we doen het #gewoonsamen.

Met dit voorstel stellen we richtlijnen vast die, geheel in lijn met de visie Blij in Beesel, gericht zijn op een duurzame relatie met inwoners en partners alsmede het behoud van onze voorzieningen.

- a. Financieel
- b. Juridisch
- c. Risico's

5. Visie Blij in Beesel

De visie Blij in Beesel is een van de fundamenten van het streven om het maatschappelijk vastgoed zodanig te ordenen dat de leefbaarheid in de kernen Reuver, Offenbeek en Beesel ook in de toekomst gegarandeerd is. De visie is integraal onderdeel van dit voorstel.

De visie Blij in Beesel komt tot uitdrukking in de handelwijze die wordt voorgesteld. We willen namelijk een meedenkende, communicerende, benaderbare gemeente zijn, die midden in de gemeenschap staat en deze ook de rol en positie geeft die daarbij hoort. Ook is de visie Blij in Beesel uitdrukkelijk het doel van deze handelwijze. We willen #gewoonsamen een levendige gemeenschap zijn, met het dorpse karakter zoals dit nu is. Daarbij zijn handelwijze en doel twee zijden van dezelfde medaille.

6. Toegankelijkheid

Voorwaarde bij alle door de gemeente Beesel gesubsidieerde verenigingen en initiatieven als ook bij het beheer van de door de gemeente gesubsidieerde accommodaties is dat deze voor alle inwoners toegankelijk en laagdrempelig moeten zijn.

7. Duurzaamheid

Met dit voorstel stellen we richtlijnen vast die, geheel in lijn met de visie Blij in Beesel, gericht zijn op een duurzame relatie met inwoners en partners alsmede het behoud van onze voorzieningen. Daarnaast geldt voor het gemeentelijk vastgoed de doelstelling van maximale verduurzaming in 2030. De gemeente Beesel stimuleert verenigingen met een eigen accommodatie om duurzaamheidsmaatregelen te nemen. Dit vloeit voort uit de duurzaamheidsagenda 2017-2020.

8. Voorstel

Vanuit de visie *Blij in Beesel*, de Burgerpeiling van mei 2016, de uitkomsten van de inventarisatie *Blijvend Voorzien* en de resultaten van het traject *De toekomstgerichte vereniging* wordt voorgesteld in te stemmen met de volgende richtlijnen als leidraad voor een nieuwe visie en werkwijze op het gebied van voorzieningen / accommodaties:

1. Handhaving van maatschappelijke accommodaties is geen doel op zich. Maatschappelijke accommodaties moeten bijdragen aan maatschappelijke doelen, zoals het samenbrengen van inwoners, zorg en/of het bevorderen van meer bewegen.
2. Accommodaties die financieel ondersteund worden door de gemeente moeten multifunctioneel, duurzaam, toegankelijk en geschikt zijn voor meerdere gebruikersdoelgroepen. Dat is vooral van belang met het oog op de vergrijzing, de krimp en de individualisering van de samenleving. We stimuleren verenigingen die hierin nieuwe activiteiten ontplooiën.
3. Bij nieuwe initiatieven zoeken we samen met initiatiefnemers aansluiting bij bestaande initiatieven en activiteiten. We hanteren hierbij maatwerk. Uitgangspunt is dat we met gemeentelijke middelen geen aanvulling / uitbreiding van de maatschappelijke accommodaties faciliteren.
4. Initiatieven van onderop, die aansluiten bij Blij in Beesel, worden gestimuleerd. Om in aanmerking te komen voor ondersteuning is een voorwaarde dat deze initiatieven toekomstbestendig zijn.

Deze richtlijnen vallen onder de basisgedachte dat verenigingen en de gemeenschap aan zet zijn. We willen als gemeente Beesel, met de uitgangspunten van Blij in Beesel in de hand, een partner zijn bij initiatieven, maar geven nadrukkelijk de ruimte aan de kennis en expertise binnen de gemeenschap en verenigingen.

Reuver, 11 december 2017

Burgemeester en wethouders van Beesel,

secretaris,
R.R.M. Halfman

burgemeester,
P. Dassen-Housen

Aldus vastgesteld door de raad van Beesel in zijn openbare vergadering van 18 december 2017

griffier,
E. Apeldoorn-Feijts

voorzitter,
P. Dassen-Housen

Meegezonden:

Bijlage 1: traject toekomstbestendige vereniging: samenvattend boekje

Bijlage 2: richtinggevend kader toekomst voorzieningen / accommodatie gemeente Beesel

Bijlage 3: infographic richtinggevend kader toekomstbestendige accommodaties / voorzieningen gemeente Beesel

Bijlage 4: een raadsinformatiebrief met daarin de nadere duiding van een viertal zaken naar aanleiding van de commissievergadering van 4 december 2017

Bijlage 5: behorende tot de raadsinformatiebrief: een overzicht uit de begroting 2018-2021 met de budgetten voor subsidies en onderhoud in relatie tot de accommodaties in de gemeente Beesel.